

DÀN

trích HÀ THỨC SINH- ĐẠI HỌC MÁU xuất bản 1985

.....

Toán kéo cây của Vĩnh gồm Phạm Xuân Huy, Nguyễn Văn Ý và nhà trưởng Nhan Quang Minh. Vì đây là một công tác cực kỳ vinh quang trong xã hội mới là được trực tiếp sản xuất ra của cải vật chất, sản xuất ra lúa gạo nuôi sống con người, cho nên không ai có quyền đứng mãi ở vị trí của anh nông dân trên lưỡi cày để điều khiển bèo kéo cây, cho dù người ấy có đủ thứ bệnh tật trong người và sức nặng có thể còn thua ngay cả sức nặng cái lưỡi cày sắt... như Vĩnh. Nguyên tắc về kéo cây thực ra đã được mổ xẻ rất nhiều đêm tại các tổ các đội. Sau đó, hầu như tập thể nào cũng đưa ra quyết định như nhau: Thay phiên nhau kéo.

Suốt ngày bì bõm với cái bụng đói meo, Vĩnh và các bạn thay phiên nhau đứng vào vị trí của con trâu kéo. Kéo tới, kéo lui, kéo ngang, kéo dọc! Kéo ngày này sang ngày khác mà vẫn chưa đạt chỉ tiêu và yêu cầu cải tạo đất của Cách mạng. Nếu giả như chúng để yên cho tù làm tròn cái kiếp trâu kéo cây thì cũng đành lấy làm sung sướng. Nhưng chuyện đâu giản dị như thế! Bọn vệ binh của trại 4 ác có lòng bụng. Chúng không để chịu như bọn vệ binh trại 1 - có lẽ chúng ảnh hưởng nhiều phong thái của bọn an ninh trung đoàn, vốn đặt căn cứ tại ban chỉ huy trại 4 - Chúng hò, chúng hét, chúng chửi bới và báng súng sẵn sàng đập lên đầu bất cứ "con trâu" nào để cho sợi thừng trên vai mình chùng hơn những sợi thừng của hai "con trâu" đi cạnh.

.....

Vào đầu tháng Năm đội 17 được chuyển công tác, một công tác mới thật nặng nề và cực khổ, ấy là công tác khênh đá từ chân núi bên kia bờ suối về công trường xây cất nhà ăn ở cho ban chỉ huy trại.

Cứ hai người một, người trước người sau khênh một cái ki trên chát một trọng lượng đá xanh nặng không dưới bảy tám chục ký

Vĩnh và anh Huy bắt cặp đi với nhau. Đoạn đường dài hơn hai cây số dưới trời nắng cháy da cháy thịt, hai người lấm lũi nổi gót những người khác băng qua những địa thế khác nhau, vượt qua con suối, vượt qua vuông sân lát gạch, đổ đá thành đống nơi công trường đang xây cất dở dang. Mỗi ngày, chuyển đá theo lối con thoi, Vĩnh tính thầm mỗi người phải khênh nặng một đoạn đường tổng cộng hai mươi cây số và chuyển được trên hai tạ đá xanh.

.....

TÔ THÙY YÊN

MÙA HẠN

Ở đây, địa ngục chín tầng sâu
Cả giếng nòi cảm lạnh gục đầu
Cắn chết hàm răng, ứa máu mắt
Chung xiềng nhưng chẳng dám nhìn nhau

Bước tới, chân không đè đá sắc
Vai trần chín rạn gánh oan khiên
Nước khe, còm độn, thân tàn rạc
Sống chẳng khôn, cầu được thác thiêng

Xứ khổ, thêm chi mùa thảm khóc
Than ôi, trời đã bỏ rơi dân!
Nắng kim khí chảy, đá rạn nứt
Gió táp, rừng khô rụi, cát tràn

Sông hồ nẻ đáy, giếng vô vọng
Muông thú điên lâm lũi bỏ đàn
Dân làng lũ lượt kéo lên rú
Lùng sục đào khoai củ đã khan

Côn trùng kiệt sức lia hang ổ
Lên chết thiêu trên mặt đất hùng
Ác diệu ngày đêm gào xáo xác
Cơ hồ cả thế giới lâm chung

Cây đa râu tóc già thiên cổ
Trụi lá, trơ cành, xương nám đen
Khiến lũ ma hoang hằng ản nấu
Bỏ đi nhường chỗ cho chim kên

Cái chết tru rân giờ nguyệt tận...
Máu bung từ mỗi lỗ chân lông
Mọi người nghe chính mình kêu rú...
Liệu sáng mai còn ai nữa không?

Đám chủ mới, y trang xúng xính
Súng nghênh ngang, tiếng hét phàm phu
Xua trăm họ sá chi thân mạng
Lăn đạ cầu ra khỏi lối xưa

Như tên phù thủy già điên loạn
Lịch sử lên cơn dữ bất thường
Treo ngược con đen trên lửa đỏ
Quật mỏ thánh để phi tang xương

Có gã hề cuồng ra giữa chợ
Hát ngao những đoạn sấm truyền xưa
Bao giờ trời nổi cơn nồm lớn
Minh chúa giọng thuyền ra cổ đô

Người mẹ trẻ buồn đôi mắt trũng
Thân gầy nhóm, tóc cháy, da cần...
Địu con, một dúm thịt nhả nhúm
Ra ruộng khô tìm mót cái ăn

Làng mạc giờ đây đã trống trơn...
Con dê, con chó cũng không còn
Người đi bỏ xác nơi bờ bụi
Miếu sạt, thần hoàng rũ héo hon

Ta khóc lẻ loi, cười một mình
Thu hình ản nấu dưới tâm linh
Mắt chong kinh hãi đêm hư sử
Thân lửa lò đau cháy khổ hình

Gỗ lấy đầu mình như gỗ cửa
Liên hồi kêu cứu giữa đêm khuya
Đầu ta như chiếc đầu lâu cổ
Tiếng rỗng không khô khốc nã nê

Ta thương vô kể mầm cây lụi
Con suối trinh nguyên chết cạn lòng
Thương bậc hiền nhân về động đá
Quyên sinh. Từ đó, hạc bay không...

Còn ở đâu miền xanh bóng cây
Để ta đến đó ngòi trưa nay
Dường như hơi mát trong vòm lá
Có chất men làm ta thoảng say

Còn ở đâu làn nước giếng khơi
Để ta đến uống một hơi dài
Thỏa cơn khát nhớ như điên dại...
Nước giếng quê nhà mát ngọt thay!

Ở đâu còn ngọn suối thần tiên
Đã chảy đi từ tuổi dịu hiền
Dàn khúc trường ca xanh bất tận
Còn nghe vang vọng cuối trời quên

Ở đâu còn bóng chim huyền diệu
Hót gọi tiền thân ta tái sinh
Hót gọi vô vàn mơ ước cũ
Bay lên trời lớn, độ mộng mênh

Ở đâu còn cụm mây hư ảo
Bay tự ngàn năm trắng cổ thi
Tưởng tượng ta gom vào hiện kiếp
Trọn luân hồi ấy, một lần đi

Ở đâu còn trận gió thênh thang
Thổi mới trần gian mùa rộn ràng
Tiếng biển lời rừng nao nức giục
Ta về cho kịp độ xuân sang

Mùa hè, em bới tóc lên cao
Môi ửng son và má chớm đào
Ngày nghỉ về vườn thăm họ ngoại
Lòng như con sáo trong ca dao

Trời cảm thạch ngời, bông mía trắng
Ngoài đồng dấy tiếng trẻ thơ reo
Con chuồn chuồn đó thông dong quá
Mùa hết, còn bay dỗi dỗi theo...

Em mặc bà ba ra bến nước
Đưa tay khỏ nhẹ nhớ thương nào
Đến nay, lòng ấy còn xao gợn...
Mùa trái cây nào hái tặng nhau

Đỏ mắt đăm đăm, ngày lại ngày...
Bao giờ mây sẽ chuyển về đây?
Bao giờ trời sẽ mưa như xối
Hạnh phúc chan hòa lên cỏ cây?

Bao giờ, cho đến bao giờ nữa
Em gánh vui về họp chợ đông
Lòng ngát như hoa còn kịp buổi
Áo chưa người giữ để xin bông?

Mưa ôm choàng đất khóc thương mong
Mưa báo tin vui chạy sáng đồng
Mưa đuổi bắt gào reo hớn hỏ
Mưa mừng trẩy hội nước trăm sông

Ông lão mù lòa ra trước hiên
Nghe mưa cũng ngược mắt nhìn lên
Má nhăn bỗng sáng hai hàng lệ...
Ông hiểu ra rồi lẽ biến thiên

Ta nghe cánh cửa lâu đời sập
Những xích xiềng han rỉ đứt tung
Sấm động một trời u uất vỡ
Muôn nghìn năm thế giới còn rung

Tất cả rồi đây sẽ đổi thay
Đổi thay từ quặng mỏ, mầm cây
Đổi thay cả mặt người tăm tối
Những bớt chàm xưa được xóa trôi

Ta nhật từng trang sách rách toang
Đưa ngu đã xé vút ra đường
Ta gom từng hạt cây luân lạc
Mong mỗi gầy lên một địa đàng

Đi nào, chú bé của ta ơi
Đem tấm lòng trang trải với đời
Yêu cả con sâu cùng cái kiến
Thả hồn vào cỏ lá bung phơi

Bao giờ ta trở về dương thế
Sống đáng vinh danh lại kiếp người
Để thấy đường đi muôn lối rộng
Đập dìu những chèo áo reo vui?

Quê ta đâu cũng là sông nước
Phơi phới triều lên bát ngát bờ
Cuồn tiếng đàn khuya trên bến bắc
Trải tình về lại lạch nguồn xưa

Biển khơi mở cửa như đêm tối
Cung hiến bao nhiêu mộng dị thường
Cho thấy cuộc đời sinh động mãi
Lòng người rộng ngợp mấy không gian

Đêm ta để cửa chong đèn đợi
Người khách xa nào sẽ đến đây?
Ta đợi vì nghe ngoài ngõ trúc
Có con chim khách kêu chiều nay

Đêm bạc hà thơm nghe cổ tích
Muôn sao trẻ nhỏ đùa rì rào
Trong vườn, cây cỏ dường linh hiển
Đã hiện thành người đi dưới sao

Đỡ cho ta giấc ngủ bình yên
Đêm tựa bàn tay rất đổi hiền
Kéo tấm chăn thêu màu sắc sỡ
Đắp lên ta tuổi cũ hồn nhiên

Nhà ta biết có còn nguyên vẹn?
Tái hợp nào không nhuộm ngậm người?
Người chết cũng xin tề tựu đủ
Tình dù u hiển chẳng đang người

Nhóm lên bếp lửa đêm trừ tịch
Hát với nhau vài điệu hát vui
Nâng chén uống mừng ta sống sót...
Chợt nghe nồng lệ tự đâu rơi

Hy vọng lên từ đất dịu hòa
Con chim bay kiếm lại trời xa
Em về vườn cũ thăm cây trái
Gặp tuổi lưng chừng khóc giữa hoa

Lòng ta nay vẫn lòng ta trước
Vẫn chảy về con nước thuở nào
Sợi tóc mai kia dù có rụng
Ba sinh còn để nhớ cho nhau

Đất trời không có chi còn mất
Ta bước ra thân đón tuổi già
Trước mắt, ta còn trăm thứ việc:
Sửa nhà, chăm sóc lại vườn hoa...

Những ai hôm trước từng gây tội
Hãy lắng tâm tha lấy lỗi mình
Tự tại, thời gian chôn chính nó
Đời lên lại mãi tựa bình minh

Sẽ lo chẳng những cho người sống
Lo cả cho người khuất mặt kia
Quen lạ bạn thù chung giấc ngủ
Chung lời thương tiếc khóc trên bia

Con ta giờ đã làm cha mẹ
Lớp lớp truyền lưu máu một dòng
Không cạn nguồn tình thiên bẩm ấy
Đời đời nhân loại sống như sông

Nghe này ba tiếng gõ sân khấu
Màn mở, người tham dự đứng lên...
Thế giới, hãy còn thơ trẻ nhé
Bắt đầu câu chuyện lớn thần tiên

TÔ THÙY YÊN

Nghệ Tĩnh, 1979

. tranh OSWALDO GUYASAMIN